

Oxford University Press, Amen House, London E.C. 4
CLASSON, NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, WELLINGTON
BOMBAY, CALCUTTA, MADRAS, CAPE TOWN
Geoffrey Cumberlege, Publisher for the University

TITTI LVCRETI CARI
DE RERVVM NATVRA

LIBRI SEX

*Edited with
Prolegomena, Critical Apparatus
Translation, and Commentary*

by
CYRIL BAILEY
HON. FELLOW OF BAILEY COLLEGE

VOLUME I
PROLEGOMENA, TEXT AND
CRITICAL APPARATUS
TRANSLATION

OXFORD
AT THE CLARENDON PRESS

First published 1947
Reprinted photographically in Great Britain
at the University Press, Oxford, 1950
from corrected sheets of the first edition

SIGLA

- O = Codex Leidensis 30 (Oblongus)
- O¹ = corrector eiusdem aequalis
- O^s = corrector eiusdem Saxonicus
- O^r = correctores eiusdem recentiores
- Q = Codex Leidensis 94 (Quadratus)
- Q¹ = corrector eiusdem (saeculi xv)
- Q^r = correctores eiusdem recentiores
- G = Schedae Gottorpienses
- G^r = corrector earundem
- V = Schedae Vindobonenses (I)
- U = Schedae Vindobonenses (II)
- L = Codex Laurentianus xxxv. 50 (Niccolianus)
- L 29, 31, etc. = Codices Laurentiani xxxv. 29, 31, etc.
- A = Codex Vaticanus 3276
- B = Codex Vaticanus Barberinus lat. 154
- Mon. = Codex Monacensis
- C = Codex Cantabrigiensis
- [P] = consensus codicum ABCLL 31, Poggiani lectionem indicans
- Ital. = codices vel editores Itali saeculi xv vel xvi
-] = lectio Leidensium in textu conservata.

Codex Leidensis tanquam textus fundamentum statui. In apparatu critico, si quando illi inter se differunt, utriusque lectionem plerumque memoravi. Correctorum emendationes, codicum aliorum lectiones, grammaticorum citationes, editorum coniecturas latens notavi, quotiens aut ipse in textum recepi aut editores alii probaverunt. Codicum errata minora saepius praetermisi.

LIBER SECVNDVS

SVAVE, mari magno turbantibus aequora ventis,
 e terra magnum alterius spectare laborem;
 non quia vexari quemquamst iucunda voluptas,
 sed quibus ipse malis careas quia cernere suave est.
 suave etiam belli certamina magna tueri
 per campos instructa tua sine parte pericli.
 sed nil dulcius est, bene quam munita tenere
 edita doctrina sapientum templa serena,
 despiciere unde queas alios passimque videre
 errare atque viam palantis quaerere vitae,
 certare ingenio, contendere nobilitate,
 noctes atque dies niti praestante labore
 ad summas emergere opes rerumque potiri.
 o miseras hominum mentis, o pectora caeca!
 qualibus in tenebris vitae quantisque periclis
 degitur hoc aevi quodcumquest! nonne videre
 nil aliud sibi naturam latrare, nisi utqui
 corpore seiunctus dolor absit, mente fruatur
 iucundo sensu cura semota metuque?
 ergo corpoream ad naturam pauca videmus
 esse opus omnino, quae demant cumque dolorem,
 delicias quoque uti multas substernere possint;
 gratius interdum neque natura ipsa requirit,
 si non aurea sunt iuvenum simulacra per aedes
 lampadas igniferas manibus retinentia dextris,
 lumina nocturnis epulis ut suppeditentur,
 nec domus argento fulget auroque renidet
 nec citharae reboant laqueata aurataque templa,
 cum tamen inter se prostrati in gramine molli
 propter aquae rivum sub ramis arboris altae
 non magnis opibus iucunde corpora curant,
 praesertim cum tempestas arridet et anni
 tempora conspergunt viridantis floribus herbas.
 nec calidae citius decedunt corpore febres,
 textilibus si in picturis ostroque rubenti

5 [6]

[5]

10

15

20

25

30

35

5, 6 hunc versuum ordinem restituit Avancius
 pavore Diels
 Avancius
 semota] semotu' Lambinus
 fulget] fulgenti Lachmann
 reboantia queata Q
 tecta cil. Macrobius
 12 labore L: plabore OOG:
 16 videre] videre est L: videtis AB
 17 utqui] ut cui
 18 mente] menti' Lachmann: mensque Marullus
 21-3 locum sic interpunxi: alii aliter
 28 reboant laqueata Q¹: reboantia queat OG:
 aurata] ornata Lachmann: arquata Bernays
 templa]

iacteris, quam si in plebeia veste cubandum est.
 quapropter quoniam nil nostro in corpore gazae
 proficiunt neque nobilitas nec gloria regni,
 quod superest, animo quoque nil prodesse putandum;
 si non forte tuas legiones per loca campi
 fervere cum videas belli simulacra cientis,
 ornatas<que> armis statuas pariterque animatas,
 subsidiis magnis et ecum vi constabilitas,
 [fervere cum videas classem lateque vagari,]
 his tibi tum rebus timefactae religiones
 effugiunt animo pavidae; mortisque timores
 tum vacuum pectus linquunt curaque solutum.
 quod si ridicula haec ludibriaque esse videmus,
 re veraque metus hominum curaque sequaces
 nec metuunt sonitus armorum nec fera tela
 audacterque inter reges rerumque potentis
 versantur neque fulgorem reverentur ab auro
 nec clarum vestis splendorem purpureai,
 quid dubitas quin omni' sit haec rationi' potestas?
 omnis cum in tenebris praesertim vita laboret.
 nam veluti pueri trepidant atque omnia caecis
 in tenebris metuunt, sic nos in luce timemus
 interdum, nilo quae sunt metuenda magis quam
 quae pueri in tenebris pavitant finguntque futura.
 hunc igitur terrorem animi tenebrasque necessest
 non radii solis neque lucida tela diei
 discutiant, sed naturae species ratioque.

Nunc age, quo motu genitalia materiai
 corpora res varias gignant genitasque resolvant
 et qua vi facere id cogantur quaeque sit ollis
 reddita mobilitas magnum per inane meandi,
 expediam: tu te dictis praebere memento.
 nam certe non inter se stipata cohaeret
 materies, quoniam minui rem quamque videmus
 et quasi longinquo fluere omnia cernimus aevo
 ex oculisque vetustatem subducere nostris,

41 feruere l 31: fruere OG: eruere Q [42] [43] transposui: uncialibus litteris
 scriptos habent OG: om. Q, trium versuum spatio post 41 relicto 42 [43]
 ornatasque Munro: ornatas OG statuas Itali: itastatuas O: itastuas OG:
 validas Lachmann: pariter Bernays: paribus Boyd: porro Merrill: stlattas Martin
 43[42] et ecum vi Munro: epicuri OG: que elephantis Lachmann: hastatis Bernays:
 equitatus Bouterwek: equitum vi Reid pariter Lachmann: tariter OG 43^a
 a Nonio citatum post 42 [43] posuit Lambinus, post 46 Munro, post 43 [42] Martin
 45 pavidae O: pavidae Q 46 pectus Lambinus: tempus OQG 52 pur-
 pureai L: purpura OQ: purpurai Qⁱ 54 laboret Qⁱ: raboret OQG